

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 2.6.2016
COM(2016) 356 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Ευρωπαϊκή ατζέντα για μια συνεργατική οικονομία

{SWD(2016) 184 final}

1. Εισαγωγή

Η συνεργατική οικονομία δημιουργεί νέες ευκαιρίες τόσο για τους επιχειρηματίες όσο και για τους καταναλωτές. Η Επιτροπή θεωρεί ότι, αν ενθαρρυνθεί και αναπτυχθεί με υπεύθυνο τρόπο μπορεί, ως εκ τούτου, να συμβάλλει σημαντικά στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα μπορούν να συμβάλουν δυναμικά στην ανταγωνιστικότητα και στην ανάπτυξη χάρη στην καινοτομία που τα χαρακτηρίζει. Η επιτυχία των συνεργατικών πλατφορμών μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να αποτελεί πρόκληση για υπάρχοντες παράγοντες της αγοράς και ισχύουσες πρακτικές. Ωστόσο, προάγει τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, ενθαρρύνει τα ευέλικτα καθεστώτα εργασίας και δημιουργεί νέες πηγές εισοδήματος, καθώς δίνει στους πολίτες τη δυνατότητα να παρέχουν υπηρεσίες. Όσον αφορά τους καταναλωτές, η συνεργατική οικονομία μπορεί να αποφέρει οφέλη μέσω νέων υπηρεσιών, αυξημένης προσφοράς και χαμηλότερων τιμών. Μπορεί επίσης να ενθαρρύνει την αύξηση του διαμοιρασμού περιουσιακών στοιχείων και την αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων, και κατ' επέκταση να συνεισφέρει στην ατζέντα της ΕΕ για τη βιωσιμότητα και να συμβάλει στη μετάβαση στην κυκλική οικονομία.

Ορισμένες φορές η συνεργατική οικονομία εγείρει ζητήματα ως προς την εφαρμογή των υφιστάμενων νομικών πλαισίων καθώς αμβλύνει τις παγιωμένες διαφορές μεταξύ καταναλωτών και παρόχων, μισθωτών και αυτοαπασχολούμενων εργαζόμενων ή επαγγελματικής και μη επαγγελματικής παροχής υπηρεσιών. Αυτό μπορεί να προκαλέσει αβεβαιότητα σχετικά με τους εφαρμόσιμους κανόνες, κυρίως σε συνδυασμό με τις αποσπασματικές ρυθμίσεις που είναι αποτέλεσμα των διαφορετικών ρυθμιστικών προσεγγίσεων σε εθνικό και τοπικό επίπεδο. Το αποτέλεσμα είναι ότι παρεμποδίζεται η ανάπτυξη της συνεργατικής οικονομίας στην Ευρώπη και δεν είναι δυνατή η πλήρης αξιοποίηση των οφελών που προσφέρει. Παράλληλα, κάποιος μπορεί να εκμεταλλευτούν τις γκρίζες περιοχές στη νομοθεσία για να παρακάμψουν κανόνες που ως στόχο έχουν την προάσπιση του δημόσιου συμφέροντος.

Η συνεργατική οικονομία σημειώνει ραγδαία ανάπτυξη και κερδίζει σημαντικό έδαφος σε κάποιους τομείς. Εκτιμάται ότι το 2015 τα ακαθάριστα έσοδα από τις συνεργατικές πλατφόρμες και τους παρόχους στην ΕΕ ανήλθαν σε 28 δισεκατομμύρια EUR. Σε πέντε βασικούς τομείς της ΕΕ τα έσοδα σχεδόν διπλασιάστηκαν σε σχέση με το προηγούμενο έτος και θα συνεχίσουν την έντονη ανοδική πορεία¹. Από το 2013 σημειώνεται έντονη ανάπτυξη, με αυξημένους ρυθμούς το 2015 λόγω των σημαντικών ποσών που επένδυσαν μεγάλες πλατφόρμες για την επέκταση των δραστηριοτήτων τους στην Ευρώπη. Ορισμένοι εμπειρογνώμονες εκτιμούν ότι στο μέλλον η συνεργατική οικονομία μπορεί να συνεισφέρει 160-572 δισεκατομμύρια EUR στην οικονομία της ΕΕ. Κατά συνέπεια, οι νέες επιχειρήσεις έχουν πολλές δυνατότητες να κατακτήσουν τις ταχέως αναπτυσσόμενες αγορές². Μια δημόσια διαβούλευση και μια δημοσκόπηση του Ευρωβαρόμετρου³ επιβεβαιώνουν ότι υπάρχει πράγματι έντονο ενδιαφέρον από την πλευρά των καταναλωτών.

---

¹ Εκτιμάται ότι οι συνεργατικές πλατφόρμες που επιχειρούν σε πέντε βασικούς τομείς της συνεργατικής οικονομίας σημείωσαν το 2015 έσοδα της τάξης των 3,6 δισεκατομμυρίων EUR. Οι τομείς αυτοί είναι: καταλύματα (βραχυπρόθεσμη εκμίσθωση), μεταφορές επιβατών, υπηρεσίες οικιακής μέριμνας, επαγγελματικές και τεχνικές υπηρεσίες και συνεργατικές οικονομικές συναλλαγές. Όλα τα στοιχεία βασίζονται σε εκτιμήσεις της PwC Consulting στο πλαίσιο μελέτης που ανέθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

² EPRS: «The cost of non-Europe in the Sharing Economy» (Υπηρεσία Μελετών του Κοινοβουλίου: Το κόστος της μη Ευρώπης στην οικονομία των ανταλλαγών). Ιανουάριος 2016.

³ Μια δημοσκόπηση του Ευρωβαρόμετρου έδειξε ότι το 52% των πολιτών της ΕΕ γνωρίζουν σχετικά με τις υπηρεσίες που παρέχονται από τη συνεργατική οικονομία ενώ το 17% έχουν χρησιμοποιήσει τις συγκεκριμένες υπηρεσίες τουλάχιστον μία φορά. Το συνοδευτικό έγγραφο εργασίας παρουσιάζει τα αποτελέσματα της δημοσκόπησης του

Η παρούσα ανακοίνωση αποσκοπεί να συμβάλει στην αξιοποίηση αυτών των οφελών και στην αντιμετώπιση των προβληματισμών σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των συμμετεχόντων στη συνεργατική οικονομία. Παρέχει νομική καθοδήγηση και πολιτικές κατευθύνσεις⁴ σε δημόσιες αρχές, παράγοντες της αγοράς και ενδιαφερόμενους πολίτες για την ισορροπημένη και βιώσιμη ανάπτυξη της συνεργατικής οικονομίας, όπως ανακοινώθηκε στη στρατηγική για την ενιαία αγορά⁵. Η μη δεσμευτική καθοδήγηση που παρέχει η Επιτροπή σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής του ισχύοντος δικαίου της ΕΕ στη συνεργατική οικονομία καλύπτει βασικά ζητήματα με τα οποία έρχονται εξίσου αντιμέτωποι οι παράγοντες της αγοράς και οι δημόσιες αρχές⁶. Με την επιφύλαξη των πρωτοβουλιών που ενδέχεται να αναλάβει η Επιτροπή στον συγκεκριμένο τομέα στο μέλλον και των αρμοδιοτήτων του Δικαστηρίου όσον αφορά την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης.

Τι είναι η συνεργατική οικονομία;

Για τους σκοπούς της παρούσας ανακοίνωσης, ο όρος «συνεργατική οικονομία»⁷ αναφέρεται σε επιχειρηματικά μοντέλα όπου τις δραστηριότητες διευκολύνουν συνεργατικές πλατφόρμες. Οι συνεργατικές πλατφόρμες δημιουργούν μια ανοικτή αγορά για την προσωρινή χρήση αγαθών ή υπηρεσιών που συχνά παρέχουν ιδιώτες. Στη συνεργατική οικονομία δραστηριοποιούνται τρεις κατηγορίες παραγόντων: i) πάροχοι υπηρεσιών, οι οποίοι χρησιμοποιούν από κοινού περιουσιακά στοιχεία, πόρους, χρόνο ή/και δεξιότητες και μπορεί να είναι ιδιώτες που παρέχουν υπηρεσίες ευκαιριακά («ομότιμοι») ή πάροχοι υπηρεσιών που ενεργούν με την επαγγελματική τους ιδιότητα («επαγγελματίες πάροχοι υπηρεσιών»)· ii) χρήστες των υπηρεσιών· και iii) μεσάζοντες, οι οποίοι, μέσω διαδικτυακής πλατφόρμας, συνδέουν παρόχους και χρήστες και διευκολύνουν τις μεταξύ τους συναλλαγές («συνεργατικές πλατφόρμες»). Σε γενικές γραμμές, οι συναλλαγές συνεργατικής οικονομίας δεν περιλαμβάνουν αλλαγή κυριότητας και μπορούν να είναι κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές.⁸

2. Βασικά θέματα

2.1. Όροι πρόσβασης στην αγορά

Οι επιχειρήσεις συνεργατικής οικονομίας εισχωρούν σε αγορές τις οποίες μέχρι σήμερα εξυπηρετούσαν παραδοσιακοί πάροχοι υπηρεσιών. Ένα βασικό ζήτημα, τόσο για τις αρχές όσο και για τους παράγοντες της αγοράς, είναι αν και σε ποιο βαθμό επιτρέπεται από το ισχύον δίκαιο της ΕΕ οι συνεργατικές πλατφόρμες και οι πάροχοι υπηρεσιών να υπόκεινται

Ευρωβαρόμετρο και της δημόσιας διαβούλευσης που διεξάχθηκε από τον Σεπτέμβριο του 2015 έως τον Ιανουάριο του 2016.

⁴ Η παρούσα ανακοίνωση δεν καλύπτει ζητήματα που αφορούν δραστηριότητες συμμετοχικής χρηματοδότησης (τα οποία εξετάζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής COM/2014/0172) και υπηρεσίες που παρέχονται από πλατφόρμες μάθησης.

⁵ COM(2015) 550.

⁶ Η καθοδήγηση που παρέχεται με την παρούσα ανακοίνωση εστιάζει στις οικονομικές δραστηριότητες. Οι υπηρεσίες συνεργατικής οικονομίας μπορούν να παρέχονται δωρεάν, βάσει διαμοιρασμού κόστους ή έναντι αμοιβής. Πολλά κράτη μέλη θεωρούν ότι οι δραστηριότητες αμιγούς διαμερισμού κόστους ή οι συναλλαγές διάθεσης υπηρεσιών στο πλαίσιο ανταλλαγής πραγματοποιούνται χωρίς αντιπαροχή. Σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ μόνο οι αμειβόμενες δραστηριότητες συνιστούν οικονομική δραστηριότητα. Βλέπε υπόθεση C-281/06 Jundt [2007] Συλλογή I-12231, σκέψεις 32 και 33. Είναι σημαντικό ότι ακόμη κι αν η συναλλαγή μεταξύ ενός παρόχου υπηρεσιών και ενός χρήστη δεν συνιστά οικονομική δραστηριότητα, αυτό ίσως να μην ισχύει για τη σχέση τους με την πλατφόρμα συνεργατικής οικονομίας. Κάθε σχέση (πλατφόρμας-χρήστη, πλατφόρμας-παρόχου υπηρεσιών, παρόχου υπηρεσιών-χρήστη) πρέπει να εξετάζεται χωριστά.

⁷ Συχνά ο όρος συνεργατική οικονομία και ο όρος «οικονομία των ανταλλαγών» χρησιμοποιούνται εναλλακτικά. Η συνεργατική οικονομία αποτελεί ταχέως εξελισσόμενο φαινόμενο και ο ορισμός της μπορεί να εξελιχθεί ανάλογα.

⁸ Οι υπηρεσίες συνεργατικής οικονομίας μπορεί να χαρακτηρίζονται από κάποιο βαθμό μεταβίβασης κυριότητας πνευματικής ιδιοκτησίας.

σε όρους πρόσβασης στην αγορά. Οι όροι αυτοί μπορεί να περιλαμβάνουν εγκρίσεις λειτουργίας επιχείρησης, υποχρεώσεις εξασφάλισης άδειας ή ελάχιστους όρους προτύπων ποιότητας (π.χ. διαστάσεις δωματίου ή είδος αυτοκινήτου, υποχρεώσεις ασφάλισης ή εγγύησης κ.λπ.). Σύμφωνα με τη νομοθεσία της ΕΕ, οι εν λόγω απαιτήσεις πρέπει να είναι αιτιολογημένες και αναλογικές, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες του επιχειρηματικού μοντέλου και καινοτόμων υπηρεσιών, ενώ δεν ευνοούν ένα συγκεκριμένο επιχειρηματικό μοντέλο επί του άλλου.

Επαγγελματική παροχή υπηρεσιών

Οι εθνικές ρυθμιστικές προσεγγίσεις διαφέρουν ανάλογα με τον τομέα και κάποιες είναι πιο περιοριστικές από άλλες. Οι ρυθμιστικές παρεμβάσεις εξυπηρετούν συνήθως στόχους δημόσιου συμφέροντος οι οποίοι διαφέρουν αναλόγως του είδους της υπηρεσίας: προστασία τουριστών, προάσπιση της δημόσιας ασφάλειας, καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, διατήρηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού, προάσπιση της δημόσιας υγείας και της ασφάλειας των τροφίμων, αντιμετώπιση της έλλειψης οικονομικά προσιτής στέγης για τους πολίτες κ.λπ. Σε ορισμένα κράτη μέλη, επιπλέον των ρυθμίσεων που ισχύουν για συγκεκριμένους τομείς, έχουν γίνει επίσης στοχευμένες ρυθμιστικές παρεμβάσεις λόγω της εισόδου στην αγορά παραγόντων συνεργατικής οικονομίας.

Σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο της ΕΕ, τις θεμελιώδεις ελευθερίες της Συνθήκης και την οδηγία υπηρεσιών⁹, οι πάροχοι υπηρεσιών δεν πρέπει να υπόκεινται σε όρους πρόσβασης στη αγορά ή άλλους όρους, εκτός αν αυτοί δεν εισάγουν διακρίσεις, είναι αναγκαίοι για την επίτευξη σαφώς προσδιοριζόμενου στόχου δημόσιου συμφέροντος¹⁰ και αναλογικοί προς την επίτευξη αυτού του στόχου (δηλαδή εφαρμογή μόνο των όρων που είναι απολύτως απαραίτητοι)¹¹. Το ίδιο ισχύει και για τη νομοθετική κατοχύρωση των επαγγελμάτων¹².

Σύμφωνα με την οδηγία υπηρεσιών οι εθνικές αρχές οφείλουν να αναθεωρήσουν την ισχύουσα εθνική νομοθεσία ώστε να διασφαλίσουν ότι οι όροι πρόσβασης στην αγορά εξακολουθούν να δικαιολογούνται από έναν θεμιτό στόχο. Πρέπει επίσης να είναι αναγκαίοι και αναλογικοί. Όπως τόνισε η Επιτροπή στην Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης για το 2016¹³, μια πιο ευέλικτη ρύθμιση των αγορών υπηρεσιών θα οδηγούσε σε υψηλότερη παραγωγικότητα και θα μπορούσε να διευκολύνει την είσοδο νέων παραγόντων στην αγορά, να μειώσει την τιμή των υπηρεσιών και να διασφαλίσει ευρύτερη επιλογή για τους καταναλωτές.

Η εμφάνιση της συνεργατικής οικονομίας και η εισχώρηση στην αγορά νέων επιχειρηματικών μοντέλων δίνουν μια ευκαιρία στους υπεύθυνους για τη λήψη αποφάσεων και τους νομοθέτες στα κράτη μέλη. Έχουν τη δυνατότητα να εξετάσουν αν οι στόχοι που επιδιώκει η ισχύουσα νομοθεσία εξακολουθούν να ισχύουν τόσο για τη συνεργατική οικονομία όσο και για τους παραδοσιακούς παρόχους υπηρεσιών.

⁹ Βλέπε άρθρα 9 και 16 της οδηγίας 2006/123/ΕΚ («οδηγία υπηρεσιών») και άρθρα 49 και 56 της ΣΛΕΕ.

¹⁰ Στο άρθρο 4 παράγραφος 8 της οδηγίας υπηρεσιών παρατίθεται κατάλογος των επιτακτικών λόγων δημόσιου συμφέροντος.

¹¹ Βλέπε αιτιολογική σκέψη 39 και άρθρο 4 παράγραφος 6 της οδηγίας υπηρεσιών για την έννοια της «άδειας».

¹² Βλ. άρθρο 59 της οδηγίας 2005/36/ΕΚ για την αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων. Η αναλογικότητα και η αναγκαιότητα εθνικών ρυθμίσεων για τα νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα θα εξεταστούν περαιτέρω στο πλαίσιο δύο προσεχών πρωτοβουλιών της Επιτροπής (καθοδήγηση σχετικά με τις ανάγκες μεταρρύθμισης όσον αφορά τα νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα και εφαρμογή του κριτηρίου της αναλογικότητας για τα νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα).

¹³ COM(2015) 690 final, της 26.11.2015, Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης για το 2016: Ενίσχυση της ανάκαμψης και προώθηση της σύγκλισης

Κατά την επανεκτίμηση του βάσιμου και της αναλογικότητας της νομοθεσίας που εφαρμόζεται στη συνεργατική οικονομία, οι εθνικές αρχές θα πρέπει σε γενικές γραμμές να λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των επιχειρηματικών μοντέλων της συνεργατικής οικονομίας και τα εργαλεία που πιθανώς να θέσουν σε εφαρμογή για την αντιμετώπιση ζητημάτων δημόσιας πολιτικής, π.χ. όσον αφορά την πρόσβαση, την ποιότητα ή την ασφάλεια. Για παράδειγμα, η χρήση συστημάτων αξιολόγησης ή βαθμολογίας βάσει φήμης ή άλλων μηχανισμών με στόχο την αποθάρρυνση επιβλαβών συμπεριφορών μπορεί, σε κάποιες περιπτώσεις, να μειώσει τους κινδύνους που ενέχει για τους καταναλωτές η ασύμμετρη πληροφόρηση. Κατ' αυτόν τον τρόπο μπορεί να συμβάλει στην αυξημένη ποιότητα των υπηρεσιών και ενδεχομένως να μειώσει την ανάγκη για συγκεκριμένα ρυθμιστικά στοιχεία, υπό την προϋπόθεση ότι οι κριτικές και οι αξιολογήσεις θα είναι αρκετά αξιόπιστες.

Η επιβολή πλήρους απαγόρευσης και η εφαρμογή ποσοτικών περιορισμών για μια δραστηριότητα συνήθως αποτελούν μέτρα έσχατης ανάγκης. Θα πρέπει γενικά να λαμβάνονται αν και εφόσον δεν είναι δυνατή η επιβολή λιγότερο περιοριστικών όρων για την επίτευξη ενός θεμιτού στόχου δημόσιου συμφέροντος. Για παράδειγμα, σε γενικές γραμμές είναι δύσκολο να δικαιολογηθεί η απαγόρευση της βραχυπρόθεσμης εκμίσθωσης διαμερισμάτων όταν η βραχυπρόθεσμη ενοικίαση ακινήτων μπορεί, για παράδειγμα, να περιορίζεται σε έναν μέγιστο αριθμό ημερών κατ' έτος. Με αυτόν τον τρόπο οι πολίτες θα μπορούν να εκμισθώνουν τα ακίνητά τους σε ευκαιριακή βάση ενώ εξακολουθούν να τα διαθέτουν για μακροπρόθεσμη ενοικίαση.

Επιπλέον, όταν βάσει εθνικής νομοθεσίας ένας πάροχος υπηρεσιών πρέπει πράγματι να εξασφαλίσει άδεια, το οικείο κράτος μέλος οφείλει να διασφαλίζει ότι οι όροι για την απόκτηση της άδειας είναι, μεταξύ άλλων, σαφείς, αναλογικοί και αντικειμενικοί και ότι η άδεια χορηγείται κατ' αρχήν για απεριόριστο χρονικό διάστημα¹⁴. Εξάλλου, οι σχετικές διοικητικές διαδικασίες και διατυπώσεις πρέπει να είναι σαφείς, διαφανείς και όχι αδικαιολόγητα περίπλοκες, ενώ τα σχετικά τέλη που βαρύνουν τους παρόχους υπηρεσιών πρέπει να είναι εύλογα και ανάλογα προς το κόστος της σχετικής διαδικασίας. Επιπλέον, οι διαδικασίες πρέπει να είναι όσο το δυνατόν συντομότερες και να υπόκεινται σε σιωπηρή έγκριση¹⁵. Η χρήση βέλτιστων πρακτικών και αρχών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης μπορεί να μειώσει σημαντικά το κόστος και το βάρος της συμμόρφωσης για τους παρόχους υπηρεσιών¹⁶.

Παροχή υπηρεσιών μεταξύ ομοτίμων

Ένα σημαντικό στοιχείο που πρέπει να εκτιμάται στο πλαίσιο της συνεργατικής οικονομίας για να διαπιστώνεται αν ένας όρος πρόσβασης στην αγορά είναι αναγκαίος, δικαιολογημένος και αναλογικός, είναι αν οι σχετικές υπηρεσίες παρέχονται από επαγγελματίες παρόχους ή ευκαιριακά από ιδιώτες. Πράγματι, αποτελεί ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της συνεργατικής οικονομίας ότι οι πάροχοι υπηρεσιών είναι συχνά ιδιώτες που παρέχουν περιουσιακά στοιχεία ή υπηρεσίες σε ευκαιριακή βάση μεταξύ τους. Την ίδια στιγμή, ολοένα περισσότερες πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις χρησιμοποιούν συνεργατικές πλατφόρμες.

Δεν ορίζεται ρητώς στη νομοθεσία της ΕΕ πότε ένας ομότιμος καθίσταται επαγγελματίας πάροχος υπηρεσιών στο πλαίσιο της συνεργατικής οικονομίας¹⁷. Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν

¹⁴ Βλέπε άρθρα 10 και 11 της οδηγίας υπηρεσιών.

¹⁵ Βλέπε άρθρο 13 της οδηγίας υπηρεσιών.

¹⁶ COM(2016) 179 final της 19.4.2016, Ανακοίνωση σχετικά με σχέδιο δράσης της ΕΕ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση 20126-2020 – Επιτάχυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού της διακυβέρνησης

¹⁷ Για παράδειγμα, σύμφωνα με την οδηγία υπηρεσιών, πάροχος υπηρεσιών είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ασκεί κάθε μη μισθωτή οικονομική δραστηριότητα, που παρέχεται κατά κανόνα έναντι αμοιβής (βλέπε άρθρο 4

διαφορετικά κριτήρια για να διαφοροποιούν τις επαγγελματικές υπηρεσίες από τις υπηρεσίες μεταξύ ομοτίμων. Ορισμένα κράτη μέλη ορίζουν τις επαγγελματικές υπηρεσίες ως υπηρεσίες που παρέχονται έναντι αντιπαροχής σε αντιδιαστολή με τις υπηρεσίες μεταξύ ομοτίμων, οι οποίες αποβλέπουν στην αντιστάθμιση των δαπανών που βαρύνουν τον πάροχο υπηρεσιών. Άλλα κράτη μέλη χρησιμοποιούν όρια για τη διαφοροποίηση μεταξύ των υπηρεσιών αυτών. Αυτά τα όρια συχνά καθορίζονται ανά τομέα λαμβάνοντας υπόψη το ύψος των εσόδων ή τη συχνότητα με την οποία παρέχεται η υπηρεσία. Κάτω από αυτά τα όρια οι πάροχοι υπόκεινται συνήθως σε λιγότερο περιοριστικούς όρους. Όταν θεσπίζονται με εύλογο τρόπο, τα όρια αυτά μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμη ένδειξη και να συμβάλουν στην κατάρτιση ενός σαφούς ρυθμιστικού πλαισίου προς όφελος των μη επαγγελματιών προμηθευτών.

Για παράδειγμα στον τομέα των μεταφορών, ορισμένα κράτη μέλη πρόκειται να εξαιρέσουν από τις απαιτήσεις αδειοδότησης τις μικρής κλίμακας υπηρεσίες επιβατικών μεταφορών που βρίσκονται κάτω από ένα συγκεκριμένο όριο ετήσιου κύκλου εργασιών. Στον τομέα της βραχυπρόθεσμης εκμίσθωσης καταλυμάτων, ορισμένες πόλεις επιτρέπουν τη βραχυπρόθεσμη ενοικίαση και υπηρεσίες συγκατοίκησης χωρίς να απαιτείται προηγούμενη παροχή άδειας ή εγγραφή. Αυτό ισχύει όταν οι υπηρεσίες παρέχονται ευκαιριακά, δηλαδή ισχύουν συγκεκριμένα όρια, όπως μέχρι 90 ημέρες τον χρόνο. Άλλες πόλεις εφαρμόζουν διαφορετικούς κανόνες ανάλογα με το αν το ακίνητο είναι κύρια ή δευτερεύουσα κατοικία με το σκεπτικό ότι η κύρια κατοικία ενός πολίτη μπορεί να εκμισθώνεται μόνο ευκαιριακά.

Συνεργατικές πλατφόρμες

Αν και σε ποιο βαθμό μπορούν οι συνεργατικές πλατφόρμες να υπόκεινται σε όρους πρόσβασης στην αγορά εξαρτάται από τη φύση των δραστηριοτήτων τους. Εφόσον παρέχουν *υπηρεσία που συνήθως παρέχεται έναντι αμοιβής, με ηλεκτρονικά μέσα εξ αποστάσεως και κατόπιν συγκεκριμένης παραγγελίας ενός αποδέκτη υπηρεσιών*¹⁸, οι συνεργατικές πλατφόρμες παρέχουν υπηρεσία της κοινωνίας των πληροφοριών. Ως εκ τούτου, δεν μπορούν να υπάγονται σε καθεστώς προηγούμενης παροχής άδειας ή σε οποιαδήποτε άλλη προϋπόθεση ισοδυνάμου αποτελέσματος που αφορά ειδικά και αποκλειστικά αυτές τις υπηρεσίες¹⁹. Επίσης, τα κράτη μέλη μπορούν να επιβάλλουν ρυθμιστικούς όρους στις συνεργατικές πλατφόρμες που παρέχουν αυτές τις υπηρεσίες διασυννοριακά από άλλο κράτος μέλος μόνο σε περιορισμένες περιπτώσεις και βάσει ειδικής διαδικασίας²⁰.

Ωστόσο, ενδέχεται να υπάρξουν περιπτώσεις όπου μπορεί να θεωρηθεί ότι, επιπλέον των υπηρεσιών της κοινωνίας των πληροφοριών, οι συνεργατικές πλατφόρμες παρέχουν επίσης κι άλλες υπηρεσίες ενεργώντας ως μεσάζοντες μεταξύ των παρόχων των βασικών υπηρεσιών και των χρηστών αυτών. Συγκεκριμένα, σε ορισμένες περιπτώσεις η πλατφόρμα μπορεί επίσης να είναι πάροχος της βασικής υπηρεσίας (π.χ. υπηρεσία μεταφορών ή

παράγραφος 2). Συνεπώς, κάθε οικονομική δραστηριότητα θα μπορούσε δυνητικά να εμπίπτει στους κανόνες της συγκεκριμένης οδηγίας ανεξαρτήτως της συχνότητας με την οποία ασκείται και χωρίς να είναι απαραίτητο ο πάροχος να ενεργεί κατ' ανάγκη ως «επαγγελματίας». Επιπλέον, σύμφωνα με το κεκτημένο της ΕΕ για την προστασία των καταναλωτών, εμπορευόμενος είναι κάθε πρόσωπο που ενεργεί για σκοπούς οι οποίοι σχετίζονται με την εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελευθέρια επαγγελματική δραστηριότητα (βλέπε ενότητα 2.3).

¹⁸ Βλ. το άρθρο 2 στοιχείο α) της οδηγίας 2000/31/ΕΚ («οδηγία για το ηλεκτρονικό εμπόριο») και το άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο β) της οδηγίας 2015/1535. Για ενδεικτικό κατάλογο των υπηρεσιών που δεν καλύπτονται από αυτόν τον ορισμό, βλέπε επίσης παράρτημα Ι της τελευταίας οδηγίας.

¹⁹ Βλέπε άρθρο 4 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

²⁰ Βλέπε άρθρα 2 και 3 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Παρέκκλιση της αρχής της χώρας καταγωγής για την ελεύθερη διασυννοριακή παροχή υπηρεσιών της κοινωνίας των πληροφοριών επιτρέπεται μόνο όταν υπάρχει απειλή ή σοβαρός κίνδυνος να βλάψει τους ακόλουθους τέσσερις στόχους: δημόσια πολιτική, προστασία της δημόσιας υγείας, δημόσια ασφάλεια, συμπεριλαμβανομένης της προάσπισης της εθνικής ασφάλειας, και υπεράσπιση και προστασία των καταναλωτών. Στην περίπτωση αυτή, τα εν λόγω εθνικά μέτρα πρέπει να εξακολουθούν να είναι αναλογικά, ενώ πρέπει επίσης να τηρούνται ορισμένοι διαδικαστικοί όροι (συμπεριλαμβανομένης της ενημέρωσης της Επιτροπής).

βραχυπρόθεσμης ενοικίασης). Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι συνεργατικές πλατφόρμες ενδέχεται να υπαχθούν στη σχετική ρύθμιση που ισχύει για τον συγκεκριμένο τομέα, συμπεριλαμβανομένων των όρων εξασφάλισης έγκρισης λειτουργίας επιχείρησης και άδειας που ισχύουν συνήθως για τους παρόχους υπηρεσιών, υπό τις προϋποθέσεις που αναφέρονται στις προηγούμενες ενότητες²¹.

Συνήθως θα πρέπει να αποφασίζεται κατά περίπτωση αν μια συνεργατική πλατφόρμα παρέχει επίσης τη βασική υπηρεσία. Σε αυτές τις περιπτώσεις μπορούν να παίξουν ρόλο πολλά κριτήρια, τόσο αντικειμενικά όσο και νομικά. Σε γενικές γραμμές, σημαντικό ρόλο παίζει το επίπεδο του ελέγχου ή της επιρροής που ασκεί η συνεργατική πλατφόρμα στον πάροχο των υπηρεσιών. Αυτό μπορεί κυρίως να προσδιοριστεί υπό το πρίσμα των ακόλουθων βασικών κριτηρίων:

- Τιμή: Η συνεργατική πλατφόρμα καθορίζει την τελική τιμή που θα καταβάλει ο χρήστης ως αποδέκτης της βασικής υπηρεσίας; Αν η συνεργατική πλατφόρμα απλώς προτείνει μια τιμή ή αν ο πάροχος των βασικών υπηρεσιών είναι κατά τα άλλα ελεύθερος να προσαρμόσει την τιμή που έχει ορίσει μια συνεργατική πλατφόρμα, τότε πιθανώς να μην ικανοποιείται αυτό το κριτήριο.
- Άλλοι βασικοί συμβατικοί όροι: Η συνεργατική πλατφόρμα ορίζει κι άλλους όρους και προϋποθέσεις, εκτός της τιμής, που διέπουν τη συμβατική σχέση μεταξύ του παρόχου των βασικών υπηρεσιών και του χρήστη (όπως είναι για παράδειγμα η εφαρμογή υποχρεωτικών οδηγιών για την παροχή της βασικής υπηρεσίας, περιλαμβανομένης τυχόν υποχρέωσης παροχής της υπηρεσίας).
- Κυριότητα βασικών περιουσιακών στοιχείων: Τα βασικά περιουσιακά στοιχεία που χρησιμοποιούνται για την παροχή της βασικής υπηρεσίας ανήκουν στη συνεργατική πλατφόρμα;

Όταν ικανοποιούνται και τα τρία αυτά κριτήρια, υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι η συνεργατική πλατφόρμα ασκεί σημαντική επιρροή ή έλεγχο στον πάροχο της βασικής υπηρεσίας. Αυτό με τη σειρά του μπορεί να σημαίνει ότι επιπλέον της παροχής υπηρεσιών της κοινωνίας των πληροφοριών, η συνεργατική πλατφόρμα παρέχει επίσης τη βασική υπηρεσία.

Μπορεί επίσης να παίξουν ρόλο κι άλλα κριτήρια ανάλογα με την εκάστοτε περίπτωση. Για παράδειγμα, αν η συνεργατική πλατφόρμα βαρύνεται με τα έξοδα και αναλαμβάνει όλους τους κινδύνους της παροχής της βασικής υπηρεσίας. Ή αν υπάρχει εργασιακή σχέση μεταξύ της συνεργατικής πλατφόρμας και του προσώπου που παρέχει τη σχετική βασική υπηρεσία (βλέπε ενότητα 2.4). Τα στοιχεία αυτά μπορεί να σημαίνουν ότι η συνεργατική πλατφόρμα ασκεί μεγάλο έλεγχο και επιρροή στην παροχή της βασικής υπηρεσίας.

Αντιθέτως, οι συνεργατικές πλατφόρμες μπορεί απλά να συνδράμουν τον πάροχο των βασικών υπηρεσιών, καθώς μπορούν να πραγματοποιούν ορισμένες δραστηριότητες που είναι επικουρικές προς τις βασικές υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών που παρέχουν, μεσολαβώντας μεταξύ του παρόχου των βασικών υπηρεσιών και των χρηστών των υπηρεσιών (π.χ. παρέχοντας συστήματα πληρωμών, ασφαλιστική κάλυψη, υπηρεσίες μετά την πώληση κ.λπ.). Αυτό καθεαυτό δεν αποτελεί απόδειξη επιρροής ή ελέγχου σε σχέση με τη βασική υπηρεσία. Ομοίως, η παροχή μηχανισμών αξιολόγησης ή άσκησης κριτικής από τους χρήστες δεν αποτελεί απόδειξη άσκησης σημαντικής επιρροής ή ελέγχου²². Ωστόσο, σε

²¹ Δηλαδή οι όροι δεν πρέπει να εισάγουν διακρίσεις, να είναι αναγκαίοι για την επίτευξη σαφώς προσδιοριζόμενου στόχου δημόσιου συμφέροντος και αναλογικοί προς την επίτευξη αυτού του στόχου (δηλαδή εφαρμογή μόνο των όρων που είναι απολύτως απαραίτητοι).

²² Οι αξιολογήσεις/κριτικές προέρχονται από τους χρήστες και όχι από τη συνεργατική πλατφόρμα.

γενικές γραμμές, όσο περισσότερο εμπλέκονται οι συνεργατικές πλατφόρμες στη διαχείριση και την οργάνωση της επιλογής των παρόχων των βασικών υπηρεσιών και του τρόπου παροχής των υπηρεσιών, όπως για παράδειγμα μέσω της άμεσης επαλήθευσης και της διαχείρισης της ποιότητας των υπηρεσιών, τόσο πιο προφανές είναι ότι ίσως θα πρέπει να θεωρηθεί ότι παρέχουν τις βασικές υπηρεσίες.

Συνεπώς, μια συνεργατική πλατφόρμα, η οποία παρέχει υπηρεσίες στον τομέα της βραχυπρόθεσμης ενοικίασης, μπορεί να παρέχει υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών και όχι την υπηρεσία καταλυμάτων αυτή καθαυτή αν, για παράδειγμα, ο πάροχος της υπηρεσίας καταλυμάτων ορίζει ο ίδιος τις τιμές και η πλατφόρμα δεν έχει στην κυριότητά της κανένα από τα περιουσιακά στοιχεία που χρησιμοποιούνται για την παροχή της συγκεκριμένης υπηρεσίας. Αυτό δεν πρέπει να επηρεάζεται από το γεγονός ότι η συνεργατική πλατφόρμα πιθανώς να προσφέρει επίσης υπηρεσίες ασφάλισης και αξιολόγησης στους χρήστες των υπηρεσιών.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των επιχειρηματικών μοντέλων της συνεργατικής οικονομίας για να εκτιμήσουν αν οι όροι πρόσβασης στην αγορά που ισχύουν για τη συνεργατική οικονομία είναι αναγκαίοι, δικαιολογημένοι και αναλογικοί για την επίτευξη προσδιοριζόμενων και θεμιτών στόχων δημόσιου συμφέροντος.

Στο πλαίσιο της ρύθμισης των σχετικών δραστηριοτήτων, οι ιδιώτες που χρησιμοποιούν συνεργατικές πλατφόρμες για να παρέχουν υπηρεσίες μεταξύ ομοτίμων σε ευκαιριακή βάση δεν θα πρέπει αυτομάτως να αντιμετωπίζονται ως επαγγελματίες πάροχοι υπηρεσιών. Ένας κατάλληλος τρόπος θα ήταν ο καθορισμός ορίων (πιθανώς ανά τομέα) κάτω από τα οποία μια οικονομική δραστηριότητα θα θεωρείται μη επαγγελματική και ότι παρέχεται μεταξύ ομοτίμων.

Συνιστάται στα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν την ευκαιρία για την αναθεώρηση, την απλούστευση και τον εκσυγχρονισμό των όρων πρόσβασης στην αγορά που ισχύουν γενικά για τους παράγοντες της αγοράς. Θα πρέπει να έχουν ως στόχο να απαλλάξουν τους παράγοντες της αγοράς από τον άσκοπο ρυθμιστικό φόρτο ανεξαρτήτως του χρησιμοποιούμενου επιχειρηματικού μοντέλου και να αποφεύγουν τον κατακερματισμό της ενιαίας αγοράς.

2.2 Καθεστώτα ευθύνης

Οι σημαντικότεροι κανόνες για τη συμβατική και την εξωσυμβατική ευθύνη προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών. Ωστόσο, σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ, οι διαδικτυακές πλατφόρμες ως πάροχοι ενδιάμεσων υπηρεσιών της κοινωνίας των πληροφοριών μπορούν να απαλλαγούν, σε ορισμένες περιπτώσεις, από την ευθύνη για τις πληροφορίες που αποθηκεύουν²³.

Η εφαρμογή αυτής της απαλλαγής ευθύνης εξαρτάται από τα νομικά και αντικειμενικά στοιχεία που σχετίζονται με τη δραστηριότητα που ασκεί η συνεργατική πλατφόρμα και ισχύει όταν οι σχετικές δραστηριότητες χαρακτηρίζονται ως υπηρεσίες φιλοξενίας σύμφωνα με τους όρους της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο²⁴. Προκειμένου να χαρακτηριστούν ως τέτοιες πρέπει να έχουν εντελώς τεχνικό, αυτόματο και παθητικό χαρακτήρα²⁵. Η απαλλαγή

²³ Άρθρο 14 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

²⁴ Στο πλαίσιο της συνεργατικής οικονομίας, η φιλοξενία μπορεί σε γενικές γραμμές να οριστεί ως η δραστηριότητα ενασχόλησης με την αποθήκευση δεδομένων των πελατών και παροχής του χώρου όπου οι χρήστες έρχονται σε επαφή με τους παρόχους των βασικών υπηρεσιών. Οι εξαιρέσεις των άρθρων 12 και 13 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο συνήθως δεν ισχύουν σε αυτήν την περίπτωση, καθώς οι συνεργατικές πλατφόρμες κατά κανόνα δεν παρέχουν υπηρεσίες «απλής μετάδοσης» ή «αποθήκευσης σε κρυφή μνήμη (Caching)» κατά την έννοια αυτών των διατάξεων.

²⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 4 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις από C-236/08 έως C-238/08, Google France/Louis Vuitton, το ΔΕΕ υπογράμμισε το βασικό κριτήριο βάσει του οποίου μια διαδικτυακή

από την ευθύνη ισχύει υπό την προϋπόθεση ότι η συνεργατική πλατφόρμα δεν διαδραματίζει ενεργό ρόλο που θα της επέτρεπε να γνωρίζει, να ελέγχει ή να έχει αντιληφθεί τις παράνομες πληροφορίες. Αν, ωστόσο, πληροφορηθεί ή αντιληφθεί ότι πρόκειται για παράνομες πληροφορίες, οφείλει ταχέως να τις αποσύρει ή να τις καταστήσει απρόσιτες²⁶.

Πρέπει να αποφασίζεται για κάθε περίπτωση χωριστά αν οι συνεργατικές πλατφόρμες μπορούν να επωφελούνται από αυτήν την απαλλαγή ευθύνης, αναλόγως του βαθμού στον οποίο γνωρίζουν ή ελέγχουν τις πληροφορίες που φιλοξενούν.

Είναι σημαντικό ότι σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ τα κράτη μέλη δεν επιτρέπεται να επιβάλλουν στις συνεργατικές πλατφόρμες, για την παροχή υπηρεσιών φιλοξενίας, γενική υποχρέωση ελέγχου ή δραστηρίας αναζήτησης γεγονότων ή περιστάσεων που δείχνουν ότι πρόκειται για παράνομες δραστηριότητες²⁷.

Η ανακοίνωση σχετικά με τις διαδικτυακές πλατφόρμες και την Ψηφιακή Ενιαία Αγορά²⁸ εξηγεί ότι η διατήρηση του υπάρχοντος καθεστώτος της ευθύνης μεσαζόντων είναι ζωτικής σημασίας για την περαιτέρω ανάπτυξη της ψηφιακής οικονομίας στην ΕΕ. Σε αυτήν περιλαμβάνεται και η συνεργατική οικονομία, καθώς οι διαδικτυακές πλατφόρμες ενεργούν ως βασικοί παράγοντες για την ανάπτυξή της. Παράλληλα, η Επιτροπή ενθαρρύνει όλες τις διαδικτυακές πλατφόρμες να υιοθετήσουν υπεύθυνη συμπεριφορά μέσω εθελοντικής δράσης, συμβάλλοντας, για παράδειγμα, στην αντιμετώπιση του μείζονος σημασίας ζητήματος των ψευδών ή παραπλανητικών κριτικών. Όταν μια συνεργατική πλατφόρμα αναλαμβάνει εθελοντική δράση για να ενισχύσει την εμπιστοσύνη και να παρέχει ανταγωνιστικότερη υπηρεσία δεν θα πρέπει αυτό αυτομάτως να εκλαμβάνεται ως ένδειξη ότι οι δραστηριότητές της έχουν πάψει να έχουν εντελώς τεχνικό, αυτόματο και παθητικό χαρακτήρα.

Μια συνεργατική πλατφόρμα μπορεί, πέραν των υπηρεσιών φιλοξενίας, να ασκεί επίσης μια σειρά άλλων συναφών ή επικουρικών δραστηριοτήτων. Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν μηχανισμούς κριτικής ή αξιολόγησης, συστήματα πληρωμών, ασφαλιστική κάλυψη ή επαλήθευση ταυτότητας (η οποία συχνά πραγματοποιείται από τρίτους παρόχους). Εναλλακτικά, η πλατφόρμα μπορεί να παρέχει ακόμη και την προσφερόμενη βασική υπηρεσία στους χρήστες.

Η παραπάνω απαλλαγή ευθύνης που προβλέπεται στο δίκαιο της ΕΕ περιορίζεται στην παροχή υπηρεσιών φιλοξενίας και δεν αφορά άλλες υπηρεσίες ή δραστηριότητες που ασκούνται από πλατφόρμες συνεργατικής οικονομίας. Επίσης, δεν εξαιρείται από αυτήν η ευθύνη της πλατφόρμας συνεργατικής οικονομίας που απορρέει από την ισχύουσα νομοθεσία για την προστασία των δικαιωμάτων προσωπικού χαρακτήρα όσον αφορά τις δραστηριότητες της πλατφόρμας. Αντιθέτως, το γεγονός και μόνο ότι μια πλατφόρμα, πέραν των υπηρεσιών φιλοξενίας, έχει κι άλλες δραστηριότητες, δεν σημαίνει απαραίτητα ότι παύει να ισχύει πλέον

πλατφόρμα θεωρείται «ενδιάμεσος φορέας παροχής υπηρεσιών» κάνοντας αναφορά στην αιτιολογική σκέψη 42 της οδηγίας 2000/31/EK. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη αιτιολογική σκέψη, στόχος των υπηρεσιών της κοινωνίας των πληροφοριών είναι η τεχνική διαδικασία χειρισμού και παροχής πρόσβασης σε δίκτυο επικοινωνίας δια του οποίου μεταδίδονται ή στο οποίο τίθενται σε προσωρινή αποθήκευση πληροφορίες, με αποκλειστικό σκοπό να καταστεί πιο αποτελεσματική η μετάδοση. Οι δραστηριότητες αυτές έχουν εντελώς τεχνικό, αυτόματο και παθητικό χαρακτήρα

²⁶ Υπόθεση C-324/09, L'Oréal/eBay. Αυτό ισχύει υπό την επιφύλαξη της δυνατότητας των δικαστηρίων και των εθνικών διοικητικών αρχών να απαιτήσουν από τη συνεργατική πλατφόρμα να προβεί στην παύση ή στην πρόληψη παράβασης. Βλέπε άρθρο 14 παράγραφος 3 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο. Αναλυτικά στοιχεία για το καθεστώς της ευθύνης μεσαζόντων περιέχονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής με τίτλο «Online services, including e-commerce, in the Single Market» (Ηλεκτρονικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένου του ηλεκτρονικού εμπορίου, στην ενιαία αγορά), SEC(2011) 1641 final.

²⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 1 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

²⁸ COM(2016) 288/2 της 25ης Μαΐου 2015, Ανακοίνωση σχετικά με τις διαδικτυακές πλατφόρμες και τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις της ψηφιακής ενιαίας αγοράς για την Ευρώπη

για αυτήν η απαλλαγή ευθύνης για τις υπηρεσίες φιλοξενίας που παρέχει²⁹. Σε κάθε περίπτωση, ο τρόπος με τον οποίον οι συνεργατικές πλατφόρμες σχεδιάζουν τις υπηρεσίες της κοινωνίας των πληροφοριών που παρέχουν και εφαρμόζουν εθελοντικά μέτρα καταπολέμησης του παράνομου διαδικτυακού περιεχόμενου πρέπει να συνεχίσει να αποτελεί επιχειρηματική απόφαση. Επίσης, θα πρέπει πάντα να αποφασίζεται για κάθε περίπτωση χωριστά αν οι συνεργατικές πλατφόρμες μπορούν να επωφελούνται από την απαλλαγή από την ευθύνη μεσαζόντων.

Οι συνεργατικές πλατφόρμες πρέπει να παροτρύνονται να λειτουργούν υπεύθυνα, αναλαμβάνοντας εθελοντική δράση για την καταπολέμηση του παράνομου διαδικτυακού περιεχόμενου και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης, συμβάλλοντας, για παράδειγμα, στη διασφάλιση της ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρουν μέσω αυτών οι πάροχοι βασικών υπηρεσιών. Όταν μια συνεργατική πλατφόρμα λαμβάνει τέτοια εθελοντικά μέτρα δεν θα πρέπει αυτομάτως να θεωρείται ότι έχει πάψει πλέον να επωφελείται από την απαλλαγή από την ευθύνη μεσαζόντων.

2.3 Προστασία των χρηστών

Κατά κανόνα, η νομοθεσία της ΕΕ για τους καταναλωτές και τη διάθεση προϊόντων στην αγορά αποσκοπεί στην αντιμετώπιση συναλλαγών όπου υπάρχει ένα ασθενέστερο μέρος που χρειάζεται προστασία (συνήθως αυτό το μέρος είναι ο καταναλωτής). Ωστόσο, η διάκριση μεταξύ καταναλωτών και επιχειρήσεων στη συνεργατική οικονομία δεν είναι σαφής καθώς υπάρχει μια πολύπλευρη σχέση που μπορεί να περιλαμβάνει συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων, επιχειρήσεων προς καταναλωτές, καταναλωτών προς επιχειρήσεις και μεταξύ καταναλωτών. Σε αυτές τις σχέσεις δεν είναι πάντα σαφές ποιο μπορεί να είναι το ασθενέστερο μέρος που χρειάζεται προστασία.

Σήμερα, η νομοθεσία της ΕΕ για τους καταναλωτές και τη διάθεση προϊόντων στην αγορά βασίζεται στη διάκριση μεταξύ «εμπορευόμενου» και «καταναλωτή». Εμπορευόμενος είναι κάθε πρόσωπο που «ενεργεί για σκοπούς οι οποίοι σχετίζονται με την εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελευθέρια επαγγελματική του δραστηριότητα³⁰». Καταναλωτής είναι κάθε πρόσωπο που ενεργεί «για λόγους οι οποίοι δεν εμπίπτουν στην εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελευθέρια επαγγελματική του δραστηριότητα³¹». Με την εφαρμογή αυτών των κριτηρίων στις κατηγορίες των συμμετεχόντων στη συνεργατική οικονομία, καθορίζονται τα αντίστοιχα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που έχουν τα μέρη σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ για τους καταναλωτές και τη διάθεση προϊόντων στην αγορά³².

Συγκεκριμένα, το δίκαιο της ΕΕ για τους καταναλωτές εφαρμόζεται για κάθε συνεργατική πλατφόρμα που θεωρείται «εμπορευόμενος» και προβαίνει σε «εμπορικές πρακτικές» έναντι καταναλωτών. Ένας πάροχος βασικών υπηρεσιών επίσης θεωρείται εμπορευόμενος αν ενεργεί «για σκοπούς οι οποίοι σχετίζονται με την εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή

²⁹ Από αυτήν την άποψη, ορισμένα δικαστήρια εξαρούν την προστασία από ευθύνη αν οι σχετικές με τη φιλοξενία πτυχές μιας υπηρεσίας δεν είναι οι σημαντικότερες πτυχές της. Βλέπε σχετικώς την απόφαση του δικαστηρίου των Παρισίων στην υπόθεση Louis Vuitton Malletier/Christian Dior Couture και Parfums Christian Dior, Kenzo, Givenchy et Guerlain κατά eBay. Όλες οι αποφάσεις εκδόθηκαν από το Εμποροδικείο Παρισίων (πρώτο τμήμα) στις 30 Ιουνίου 2008. Αντίθετη ήταν η άποψη ενός ελληνικού δικαστηρίου στην υπόθεση αριθ. 44/2008 του Πρωτοδικείου Ροδόπης που δημοσιεύτηκε στη σελίδα 406 του νομικού περιοδικού «Αρμενόπουλος» το 2009.

³⁰ Άρθρο 2 στοιχείο β) της οδηγίας 2005/29/ΕΚ για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στην εσωτερική αγορά.

³¹ Άρθρο 2 στοιχείο α) της οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές στην εσωτερική αγορά.

³² Στην περίπτωση συναλλαγών επιχειρήσεων προς καταναλωτές εφαρμόζονται η οδηγία 2005/29/ΕΚ για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, η οδηγία 2011/83/ΕΕ σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών και η οδηγία 93/13/ΕΟΚ σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές. Για τις συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων εφαρμόζεται η οδηγία 2006/114/ΕΚ για την παραπλανητική και τη συγκριτική διαφήμιση.

ελευθέρια επαγγελματική του δραστηριότητα». Αντίθετα, η νομοθεσία της ΕΕ για τους καταναλωτές και τη διάθεση προϊόντων στην αγορά δεν εφαρμόζεται στις συναλλαγές μεταξύ καταναλωτών. Συνεπώς, αν ούτε ο συνεργατικός πάροχος υπηρεσιών ούτε ο χρήστης θεωρούνται εμπορευόμενοι, οι μεταξύ τους συναλλαγές δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής αυτής της νομοθεσίας.

Ως εκ τούτου, τίθεται το καίριο ερώτημα υπό ποιες προϋποθέσεις θεωρείται ο πάροχος της βασικής υπηρεσίας εμπορευόμενος στην περίπτωση παροχής υπηρεσιών μεταξύ ομοτίμων. Προς το παρόν τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν αυτό το ερώτημα με διαφορετικό τρόπο³³. Σύμφωνα με το ισχύον δίκαιο της ΕΕ, απαντήσεις στο ερώτημα πρέπει να δίνονται κατά περίπτωση. Για αυτόν τον σκοπό, η Επιτροπή έδωσε ορισμένες γενικές κατευθύνσεις στην αναθεωρημένη καθοδήγηση σχετικά με την οδηγία για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές³⁴. Σημαντικοί στο συγκεκριμένο πλαίσιο της συνεργατικής οικονομίας είναι οι ακόλουθοι παράγοντες. Παρότι κανένας από αυτούς δεν αρκεί από μόνος του ώστε ένας πάροχος να θεωρηθεί εμπορευόμενος ανάλογα με τις εκάστοτε περιστάσεις, συνδυαστικά, ωστόσο, μπορούν να τείνουν προς αυτήν την κατεύθυνση:

- *Συχνότητα παροχής των υπηρεσιών*: Είναι λιγότερο πιθανό να θεωρηθούν εμπορευόμενοι οι πάροχοι που προσφέρουν τις υπηρεσίες τους μόνο σε ευκαιριακή βάση (δηλαδή με αμιγώς περιθωριακό και παρακολουθητικό χαρακτήρα και όχι τακτικά). Καθώς αυξάνεται η συχνότητα της παροχής των υπηρεσιών, αυξάνεται και η πιθανότητα ο πάροχος να θεωρηθεί εμπορευόμενος, καθώς η αυξημένη συχνότητα θα μπορούσε να αποτελεί ένδειξη ότι ενεργεί για σκοπούς οι οποίοι σχετίζονται με την εμπορική, επιχειρηματική, βιοτεχνική ή ελευθέρια επαγγελματική δραστηριότητα.
- *Κίνητρο επιδίωξης κέρδους*: Το κίνητρο της επιδίωξης κέρδους πιθανώς να αποτελεί ένδειξη ότι ο πάροχος μπορεί να θεωρηθεί εμπορευόμενος για συγκεκριμένη συναλλαγή. Οι πάροχοι που αποβλέπουν στην ανταλλαγή περιουσιακών στοιχείων ή δεξιοτήτων (για παράδειγμα στην περίπτωση ανταλλαγών οικίας ή ανταλλαγών χρόνου) δεν θεωρούνται κατά κανόνα εμπορευόμενοι. Οι πάροχοι που απλά λαμβάνουν αντιστάθμιση κόστους για συγκεκριμένη συναλλαγή δεν μπορεί να επιδιώκουν κέρδος. Αντίθετα, οι πάροχοι που λαμβάνουν αμοιβή πέραν της αντιστάθμισης του κόστους είναι πιθανό να έχουν κίνητρο επιδίωξης κέρδους.
- *Ύψος κύκλου εργασιών*: Όσο μεγαλύτερος είναι ο κύκλος εργασιών ενός παρόχου υπηρεσιών (είτε προέρχεται από μία είτε από πολλές συνεργατικές πλατφόρμες), τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να θεωρηθεί εμπορευόμενος. Από αυτήν την άποψη, είναι σημαντικό να εξεταστεί αν το ύψος του κύκλου εργασιών του παρόχου προέρχεται από την ίδια δραστηριότητα (π.χ. συνεπιβατισμός) ή από διαφορετικά είδη δραστηριοτήτων (συνεπιβατισμός, κηπουρική κ.λπ.). Στη δεύτερη περίπτωση, ο αυξημένος κύκλος εργασιών δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη ότι ο πάροχος είναι εμπορευόμενος, καθώς είναι πιθανό ο αυξημένος κύκλος εργασιών να μην προέρχεται απαραίτητα από την άλλη (κύρια) επιχειρηματική δραστηριότητα του παρόχου.

Ένας πρόσωπο που προσφέρει τακτικά υπηρεσίες κηπουρικής μέσω συνεργατικών πλατφορμών και επιδιώκει σημαντική αμοιβή θα μπορούσε να υπαχθεί στον ορισμό του εμπορευόμενου. Ωστόσο, μια επαγγελματίας μπέιμπι-σίτερ η οποία περιστασιακά παρέχει υπηρεσίες κηπουρικής μέσω συνεργατικών πλατφορμών δεν αποτελεί κατά κανόνα εμπορευόμενο όσον αφορά τις περιστασιακές υπηρεσίες κηπουρικής. Σύμφωνα με την οδηγία

³³ Η μελέτη της Επιτροπής σχετικά με θέματα καταναλωτών στη συνεργατική οικονομία που βρίσκεται σε εξέλιξη θα διερευνήσει τη σχετική εθνική νομοθεσία στα 28 κράτη μέλη.

³⁴ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής (2016) 163 final, της 25ης Μαΐου 2016, σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2005/29/ΕΚ για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές

για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές, όλοι οι εμπορευόμενοι πρέπει να επιδεικνύουν επαγγελματική ευσυνειδησία και να μην παραπλανούν τους καταναλωτές. Το ίδιο ισχύει και για τις συνεργατικές πλατφόρμες που χαρακτηρίζονται ως εμπορευόμενοι και στο πλαίσιο των πεδίων των δραστηριοτήτων τους (π.χ. υπηρεσίες διαμεσολάβησης, υπηρεσίες πληρωμών, υπηρεσίες αξιολόγησης κ.λπ.) Οι συνεργατικές πλατφόρμες θα πρέπει επίσης να δίνουν στους παρόχους βασικών υπηρεσιών που χαρακτηρίζονται εμπορευόμενοι τη δυνατότητα να συμμορφώνονται με το δίκαιο της ΕΕ για τους καταναλωτές και τη διάθεση προϊόντων στην αγορά, σχεδιάζοντας, για παράδειγμα, τις διαδικτυακές τους δομές κατά τρόπο ώστε να μπορούν οι εμπορευόμενοι να δηλώνουν την ταυτότητά τους. Επιπλέον, θα μπορούσαν επίσης να δηλώνουν με σαφήνεια σε όλους τους χρήστες ότι οι τελευταίοι προστατεύονται από τη νομοθεσία της ΕΕ για τους καταναλωτές και τη διάθεση προϊόντων στην αγορά μόνο όσον αφορά τις σχέσεις τους με τους εμπορευόμενους. Αν μια συνεργατική πλατφόρμα εφαρμόζει κριτήρια για την επιλογή των παρόχων βασικών υπηρεσιών που δραστηριοποιούνται μέσω αυτής και πραγματοποιεί ελέγχους σχετικά με την αξιοπιστία τους, θα πρέπει να ενημερώνει σχετικώς του χρήστες.

Περαιτέρω, οι συνεργατικές πλατφόρμες και οι πάροχοι βασικών υπηρεσιών ενδέχεται να πρέπει να εκπληρώνουν άλλες υποχρεώσεις ενημέρωσης που υπέχουν σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ,³⁵ μεταξύ άλλων όσον αφορά τις απαιτήσεις διαφάνειας δυνάμει της νομοθεσίας που ισχύει για τον εκάστοτε τομέα³⁶.

Σε κάθε περίπτωση, όπως κάθε άλλος υπεύθυνος επεξεργασίας δεδομένων που συλλέγει και επεξεργάζεται περαιτέρω δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα στην ΕΕ, οι συνεργατικές πλατφόρμες πρέπει να συμμορφώνονται με το ισχύον νομικό πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα³⁷. Η διασφάλιση της τήρησης των κανόνων σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα συμβάλει στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των ατόμων, είτε αυτοί είναι πάροχοι είτε καταναλωτές (συμπεριλαμβανομένων των συναλλαγών μεταξύ ομοτίμων) που χρησιμοποιούν τη συνεργατική οικονομία, καθώς θα γνωρίζουν ότι τα προσωπικά τους δεδομένα θα τυγχάνουν της δέουσας προστασίας.

Ένας τρόπος για να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη των καταναλωτών είναι να αυξηθεί η εμπιστοσύνη στις υπηρεσίες μεταξύ ομοτίμων. Ένα βασικό εργαλείο για την αντιμετώπιση της έλλειψης πληροφόρησης για μεμονωμένους παρόχους υπηρεσιών μπορεί να είναι οι μηχανισμοί οικοδόμησης εμπιστοσύνης, όπως τα διαδικτυακά συστήματα αξιολόγησης και κριτικών, και τα σήματα ποιότητας. Τέτοιοι μηχανισμοί οικοδόμησης εμπιστοσύνης στη συνεργατική οικονομία έχουν ήδη δημιουργήσει είτε οι ίδιες οι συνεργατικές πλατφόρμες είτε ειδικοί τρίτοι. Οι μηχανισμοί αυτοί μπορεί να είναι ιδιαίτερα σημαντικοί στις περιπτώσεις όπου δεν εφαρμόζεται η ισχύουσα νομοθεσία για τους καταναλωτές, όπως εξηγείται παρακάτω.

Σύμφωνα με τους κανόνες της ΕΕ για τους καταναλωτές και τη διάθεση προϊόντων στην αγορά, τα κράτη μέλη παροτρύνονται να αναζητούν μια ισορροπημένη προσέγγιση που διασφαλίζει στους καταναλωτές υψηλό επίπεδο προστασίας από αθέμιτες εμπορικές πρακτικές χωρίς παράλληλα να επιβάλλει δυσανάλογες υποχρεώσεις ενημέρωσης και επιπλέον διοικητικό φόρτο στους ιδιώτες που δεν είναι εμπορευόμενοι αλλά παρέχουν υπηρεσίες περιστασιακά.

³⁵ Για παράδειγμα, σύμφωνα με το άρθρο 6 της οδηγίας σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών, το άρθρο 22 της οδηγίας υπηρεσιών και το άρθρο 5 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

³⁶ Για παράδειγμα, σύμφωνα με το άρθρο 5 της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

³⁷ Οι κανόνες για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα της οδηγίας 95/46/ΕΚ αναθεωρήθηκαν πρόσφατα. Ο νέος γενικός κανονισμός για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (ΕΕ) αριθ. 2016/679, ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1, εφαρμόζεται από την 25η Μαΐου 2018.

Θα πρέπει να βελτιωθούν η αποτελεσματικότητα και η χρήση των διαδικτυακών μηχανισμών οικοδόμησης εμπιστοσύνης και ενίσχυσης της αξιοπιστίας (π.χ. σήματα ποιότητας) ώστε να διασφαλίζεται υψηλότερο αίσθημα εμπιστοσύνης κατά τη συμμετοχή στη συνεργατική οικονομία.

2.4 Αυτοαπασχολούμενοι και εργαζόμενοι στη συνεργατική οικονομία

Η συνεργατική οικονομία δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας, δημιουργεί έσοδα πέρα από τις παραδοσιακές γραμμικές σχέσεις εργασίας και διασφαλίζει ευέλικτα καθεστάτα εργασίας. Συνεπώς προσφέρει δυνατότητες απασχόλησης σε περιπτώσεις όπου οι παραδοσιακές μορφές απασχόλησης δεν είναι ενδεδειγμένες ή διαθέσιμες. Ωστόσο, τα πιο ευέλικτα καθεστάτα εργασίας μπορεί να μην προσφέρουν την τακτικότητα ή τη σταθερότητα των παραδοσιακών εργασιακών σχέσεων. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αβεβαιότητα ως προς τα εφαρμοστέα δικαιώματα και το επίπεδο κοινωνικής προστασίας. Τα καθεστάτα εργασίας στο πλαίσιο της συνεργατικής οικονομίας συχνά βασίζονται στην εκτέλεση μεμονωμένων εργασιών επί ad hoc βάσης και όχι στην εκτέλεση εργασιών τακτικά σε προκαθορισμένο χώρο και χρόνο.

Ουσιαστικά, αυτό αποτελεί μέρος μιας πιο διαρθρωτικής μετάβασης. Η διάκριση μεταξύ αυτοαπασχολούμενων και εργαζόμενων γίνεται ολοένα πιο ασαφής ενώ παράλληλα παρατηρείται αύξηση της προσωρινής και μερικής απασχόλησης καθώς και της κατοχής πολλών θέσεων εργασίας³⁸. Η Επιτροπή ξεκίνησε μια δημόσια διαβούλευση με βάση τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων³⁹ σχετικά με τον τρόπο καλύτερης αντιμετώπισης της ανάγκης για αυξημένη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, τη διασφάλιση δίκαιων όρων εργασίας και επαρκούς και βιώσιμης κοινωνικής προστασίας. Αυτή τη στιγμή η συγκεκριμένη πρωτοβουλία αποτελεί αντικείμενο διαδικασίας διαβούλευσης μέσω της οποίας η Επιτροπή επιδιώκει να συγκεντρώσει τις απόψεις των ενδιαφερομένων μερών για το σημερινό κοινωνικό κεκτημένο της ΕΕ, το μέλλον της εργασίας και την κάλυψη των συστημάτων κοινωνικής προστασίας.

Παρότι μεγάλο μέρος του εργατικού δικαίου εμπίπτει στη σφαίρα της εθνικής αρμοδιότητας, ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εκπονήσει συγκεκριμένες ελάχιστες προδιαγραφές στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής⁴⁰. Η παρούσα ενότητα εξετάζει υπό ποιες προϋποθέσεις υφίσταται σχέση απασχόλησης σύμφωνα με το εργατικό δίκαιο⁴¹ και τη νομολογία της ΕΕ, έχοντας ως στόχο να δώσει κάποιες κατευθύνσεις σχετικά με την εφαρμογή της παραδοσιακής διάκρισης μεταξύ αυτοαπασχολούμενων και εργαζόμενων στο πλαίσιο της συνεργατικής οικονομίας.

³⁸ Βάσει στατιστικών στοιχείων της Eurostat.

³⁹ COM(2016) 127 final. Η [δημόσια διαβούλευση για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων](#) ξεκίνησε στις 8 Μαρτίου 2016 και θα ολοκληρωθεί στις 31 Δεκεμβρίου 2016.

⁴⁰ Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που της απονέμει το άρθρο 153 της συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

⁴¹ Το εργατικό δίκαιο της ΕΕ περιλαμβάνει οδηγίες που ρυθμίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των εργαζομένων. Προβλέπουν όρια για τον χρόνο εργασίας, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών, περιόδους ημερήσιας και εβδομαδιαίας ανάπαυσης και προστασίας σε περιπτώσεις νυκτερινής εργασίας καθώς και ενημέρωση για μεμονωμένους όρους εργασίας, δικαιώματα για αποσπασμένους εργαζόμενους, απαγόρευση των διακρίσεων κατά των εργαζομένων σε μη συνήθεις μορφές απασχόλησης (π.χ. μερική απασχόληση, απασχόληση ορισμένου χρόνου ή απασχόληση σε επιχειρήσεις προσωρινής απασχόλησης), προστασία σε περιπτώσεις αφερεγγυότητας του εργοδότη, προστασία κατά των διακρίσεων για λόγους για τους οποίους παρέχεται προστασία όπως είναι το φύλο, η εθνότητα και ο γενετήσιος προσανατολισμός. Περιλαμβάνουν επίσης προστασία σε περιπτώσεις ομαδικών απολύσεων, μεταβιβάσεων επιχειρήσεων ή διασυνοριακών συγχωνεύσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις προβλέπεται η συμμετοχή των εργαζομένων, δηλαδή η ενημέρωσή τους, η διαβούλευση με αυτούς καθώς και η συμμετοχή τους σε επίπεδο διοικητικού συμβουλίου. Στον τομέα της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία, οι γενικές αρχές αφορούν την πρόληψη επαγγελματικών κινδύνων και την πρόσπιση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζόμενων στον χώρο εργασίας.

Δεδομένου ότι, σε γενικές γραμμές, το εργατικό δίκαιο της ΕΕ περιορίζεται στον καθορισμό ελάχιστων προδιαγραφών και δεν καλύπτει κάθε πτυχή της κοινωνικής νομοθεσίας που εφαρμόζεται στις εργασιακές σχέσεις, με αποτέλεσμα τα κράτη μέλη να προβλέπουν κατά κανόνα αυστηρότερες προδιαγραφές στις εθνικές νομοθεσίες τους, συνιστάται στους παράγοντες της συνεργατικής οικονομίας να ανατρέχουν στην ισχύουσα εθνική εργατική νομοθεσία της χώρας όπου παρέχεται η υπηρεσία.

Ο ορισμός του «εργαζόμενου» στην ΕΕ

Το δίκαιο της ΕΕ που διασφαλίζει δικαιώματα στους εργαζόμενους εφαρμόζεται μόνο σε άτομα που έχουν εργασιακή σχέση, δηλαδή θεωρούνται «εργαζόμενοι». Παρότι κάθε κράτος μέλος της ΕΕ μπορεί να ορίζει στην εθνική του νομοθεσία ποιος θεωρείται εργαζόμενος, σε επίπεδο ΕΕ, το Δικαστήριο (ΔΕΕ) έχει ορίσει την έννοια του εργαζόμενου για τους σκοπούς της εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ⁴². Αυτός ο ορισμός διατυπώθηκε πρωτίστως στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων. Σύμφωνα με το ΔΕΕ «κύριο χαρακτηριστικό της εργασιακής σχέσεως αποτελεί το γεγονός ότι συγκεκριμένο πρόσωπο παρέχει έναντι αμοιβής και επί ορισμένο χρόνο υπηρεσίες προς άλλο πρόσωπο και υπό τη διεύθυνση του τελευταίου»⁴³. Συγκεκριμένα το ΔΕΕ επιβεβαίωσε ότι αυτός ο ορισμός πρέπει επίσης να χρησιμοποιείται για να καθορίζεται ποιος πρέπει να θεωρείται εργαζόμενος κατά την εφαρμογή συγκεκριμένων οδηγιών της ΕΕ στον κοινωνικό τομέα⁴⁴.

Η ύπαρξη ή όχι εργασιακής σχέσης πρέπει να προσδιορίζεται μέσω κατά περίπτωση αξιολόγησης, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη σχέση μεταξύ της πλατφόρμας και του παρόχου των βασικών υπηρεσιών καθώς και την εκτέλεση των σχετικών εργασιών, εξετάζοντας σωρευτικά κυρίως τα ακόλουθα τρία βασικά κριτήρια:⁴⁵

- ύπαρξη σχέσης εξάρτησης·
- φύση της εργασίας· και
- ύπαρξη αμοιβής.

Προκειμένου να ικανοποιείται το κριτήριο της **εξάρτησης**, ο πάροχος υπηρεσιών πρέπει να ενεργεί υπό τη διεύθυνση της συνεργατικής πλατφόρμας και η τελευταία να καθορίζει την επιλογή της δραστηριότητας, την αμοιβή και τους όρους εργασίας⁴⁶. Με άλλα λόγια, ο πάροχος των βασικών υπηρεσιών δεν είναι ελεύθερος να επιλέγει τις υπηρεσίες που θα παρέχει και τον τρόπο με τον οποίον θα τις παρέχει, π.χ. σύμφωνα με τη σύμβαση που έχει συνάψει με τη συνεργατική πλατφόρμα⁴⁷. Αν η συνεργατική πλατφόρμα απλά διεκπεραιώνει

⁴² Για τους σκοπούς της εφαρμογής του εθνικού εργατικού δικαίου, τα κράτη μέλη παραμένουν ελεύθερα να επεκτείνουν την έννοια του εργαζόμενου όπως ορίζεται σε επίπεδο ΕΕ και σε περιπτώσεις που δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο του ορισμού της ΕΕ. Αν η ύπαρξη εργασιακής σχέσης πρέπει να προσδιορίζεται μέσω δυνατότητας εφαρμογής ορισμένων συγκεκριμένων πράξεων της ενωσιακής νομοθεσίας (οδηγία 2003/88/ΕΚ για την οργάνωση του χρόνου εργασίας) και οδηγία για τις ομαδικές απολύσεις 98/59/ΕΚ), τότε οι εθνικοί ορισμοί για τους εργαζόμενους είναι άνευ αντικειμένου. Επιπλέον, οι ορισμοί που διατυπώνονται στα εθνικά δίκαια υπόκεινται πάντα σε αξιολόγηση από τα εθνικά ή τα ευρωπαϊκά δικαστήρια.

⁴³ COM(2010) 373 Επιβεβαίωση της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων: δικαιώματα και σημαντικές εξελίξεις. Παράγραφος I.1.1 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?qid=1453133735571&uri=CELEX%3A52010DC0373>.

⁴⁴ Οδηγίες για τον χρόνο εργασίας (Isère (C-428/09)), για τις ομαδικές απολύσεις (Balkaya (C-229/14)) και την ισότητα στην απασχόληση (O (C-432/14)). Σε άλλες οδηγίες σχετικές με το εργατικό δίκαιο γίνεται ρητή αναφορά στον εθνικό ορισμό της έννοιας του «εργαζόμενου» υπό την προϋπόθεση του σεβασμού της αποτελεσματικότητας του δικαίου της ΕΕ, με αναφορά στην υπόθεση O'Brien (C-393/10).

⁴⁵ Βλέπε επίσης COM(2010) 373 final, σ. 4-6.

⁴⁶ Jany και λοιποί κατά Staatssecretaris van Justitie (C-268/99).

⁴⁷ «The rise of the 'just-in-time workforce': on-demand work, crowdwork and labour protection in the 'gig economy'», (Η άνοδος του «κατ' απαίτηση εργατικού δυναμικού»: εργασία κατ' απαίτηση, συνεργατική εργασία και προστασία της εργασίας στην «οικονομία των ελεύθερων επαγγελματιών») Valerio De Stefano, σειρά εκδόσεων της ΔΟΕ για τους όρους εργασίας και απασχόλησης, αριθ. 71, 2016, σ. 17

τις πληρωμές που καταβάλλουν οι χρήστες και τις μεταφέρει στον πάροχο της βασικής υπηρεσίας, αυτό δεν συνεπάγεται ότι η συνεργατική πλατφόρμα καθορίζει την αμοιβή. Προκειμένου να υπάρξει σχέση εξάρτησης δεν απαιτείται διαρκής διεύθυνση ή έλεγχος⁴⁸.

Προκειμένου να ικανοποιείται το **κριτήριο της φύσης** της εργασίας ο πάροχος της βασικής υπηρεσίας πρέπει να ασκεί δραστηριότητα οικονομικής αξίας η οποία να είναι αποτελεσματική και γνήσια, εκτός από τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται σε τόσο μικρή κλίμακα ώστε να θεωρείται ότι έχουν αμιγώς περιθωριακό και παρακολουθητικό χαρακτήρα⁴⁹. Ακόμη και στο πλαίσιο πιο παραδοσιακών εργασιακών σχέσεων, τα εθνικά δικαστήρια έχουν χρησιμοποιήσει αποκλίνουσες μεθόδους για να καθορίσουν τον περιθωριακό και παρακολουθητικό χαρακτήρα. Χρησιμοποιείται ένα μείγμα ορίων (ωρομίσθιο ή μισθός) και ad hoc αξιολογήσεων των χαρακτηριστικών κάθε σχέσης. Στο πλαίσιο της συνεργατικής οικονομίας, όπου άτομα παρέχουν υπηρεσίες αμιγώς περιθωριακού και παρακολουθητικού χαρακτήρα μέσω συνεργατικών πλατφορμών, αυτό αποτελεί ένδειξη ότι αυτά τα άτομα δεν μπορούν να θεωρηθούν εργαζόμενοι, παρότι η μικρής διάρκειας απασχόληση⁵⁰, οι περιορισμένες ώρες εργασίας⁵¹, η ασυνεχής εργασία⁵² ή η χαμηλή παραγωγικότητα⁵³ δεν αρκεί για να αποκλειστεί η ύπαρξη εργασιακής σχέσης. Παράλληλα, τα άτομα που παρέχουν υπηρεσίες λιγότερο περιστασιακά μπορεί να είναι εργαζόμενοι ή αυτοαπασχολούμενοι, καθώς πρέπει να εξετάζονται συνολικά και τα τρία κριτήρια για να προσδιοριστεί το καθεστώς τους.

Το κριτήριο της **αμοιβής** χρησιμοποιείται πρωτίστως για τη διάκριση μεταξύ εθελοντή και εργαζόμενου. Συνεπώς, το κριτήριο της αμοιβής δεν ικανοποιείται όταν ο πάροχος δεν λαμβάνει αμοιβή ή λαμβάνει απλά αντιστάθμιση του κόστους με το οποίο έχει επιβαρυνθεί για τις δραστηριότητές του.

Παρότι γίνεται αναφορά στα παραπάνω κριτήρια όταν εφαρμόζεται ο ενωσιακός ορισμός του «εργαζόμενου», τα δικαστήρια στα κράτη μέλη τείνουν να χρησιμοποιούν μια παρόμοια δέσμη κριτηρίων για τη σφαιρική αξιολόγηση εργασιακών σχέσεων που εμπίπτουν στο εθνικό πεδίο αρμοδιότητας.

Έχοντας ως στόχο να συμβάλλουν στην πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού κάθε προσώπου, να αυξήσουν τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας και να τονώσουν την ανταγωνιστικότητα, διασφαλίζοντας παράλληλα δίκαιους όρους εργασίας και επαρκή και βιώσιμη κοινωνική προστασία, τα κράτη μέλη θα πρέπει:

- να εκτιμήσουν κατά πόσον οι εθνικοί κανόνες απασχόλησης είναι επαρκείς, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές ανάγκες των εργαζόμενων και αυτοαπασχολούμενων στον ψηφιακό κόσμο καθώς και τον καινοτόμο χαρακτήρα των συνεργατικών επιχειρηματικών μοντέλων·
- να παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή των εθνικών κανόνων απασχόλησης υπό το πρίσμα των προτύπων εργασίας της συνεργατικής οικονομίας.

⁴⁸ Danosa (C-232/09). Βλέπε επίσης De Stefano. Ομοίως, σ. 16

⁴⁹ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την αξιολόγηση της «γνησιότητας της εργασίας» από το ΔΕΕ καθώς και στα κράτη μέλη (π.χ. με τη χρήση ορίων που βασίζονται στην αμοιβή ή στις ώρες εργασίας) στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, βλέπε «Comparative Report 2015 - The concept of worker under Article 45 TFEU and certain non-standard forms of employment», (Συγκριτική έκθεση 2015 - Η έννοια του «εργαζόμενου» σύμφωνα με το άρθρο 45 της ΣΛΕΕ και ορισμένες μη συνήθεις μορφές απασχόλησης) Δίκτυο FreSsco για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

⁵⁰ Ninni-Orasche (C-413/01)

⁵¹ Kempf (C- 139/85)

⁵² Raulin (C-357/89)

⁵³ Bettray (C-344/87)

2.5 Φορολόγηση

Προσαρμογή στα νέα επιχειρηματικά μοντέλα

Όπως κάθε οικονομικός φορέας, έτσι κι οι οικονομικοί φορείς που δραστηριοποιούνται στη συνεργατική οικονομία υπόκεινται σε κανόνες φορολόγησης. Σε αυτούς περιλαμβάνονται κανόνες σχετικά με το προσωπικό εισόδημα, το εταιρικό εισόδημα και τον φόρο προστιθέμενης αξίας. Ωστόσο, έχουν ανακύψει ζητήματα σε σχέση με τη φορολογική συνέπεια και την εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας: δυσκολίες στον εντοπισμό των φορολογούμενων και του φορολογητέου εισοδήματος, έλλειψη πληροφόρησης για τους παρόχους υπηρεσιών, τολμηρός φορολογικός σχεδιασμός για τον φόρο εταιρειών που γίνεται εντονότερος στον τομέα των ψηφιακών υπηρεσιών, διαφορές στις φορολογικές πρακτικές σε ολόκληρη την ΕΕ και ανεπαρκής ανταλλαγή πληροφοριών.

Από αυτήν την άποψη, τα κράτη μέλη πρέπει να αποβλέπουν σε αναλογικές υποχρεώσεις και σε ισότιμους όρους ανταγωνισμού. Πρέπει να επιβάλλουν με τρόπο λειτουργικό παρόμοιες φορολογικές υποχρεώσεις σε επιχειρήσεις που παρέχουν παρόμοιες υπηρεσίες. Η ευαισθητοποίηση σχετικά με τις φορολογικές υποχρεώσεις, η ενημέρωση των φορολογικών διοικήσεων σχετικά με τα συνεργατικά επιχειρηματικά μοντέλα, η έκδοση κατευθυντήριων γραμμών και η αύξηση της διαφάνειας μέσω διαδικτυακής πληροφόρησης μπορούν να συμβάλουν στην απελευθέρωση του δυναμικού της συνεργατικής οικονομίας. Οι πληροφορίες σχετικά με τις εθνικές φορολογικές υποχρεώσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με το καθεστώς απασχόλησης, θα πρέπει να γνωστοποιούνται με σαφήνεια στα ενδιαφερόμενα μέρη.

Αποσκοπώντας σε περισσότερη σαφήνεια και διαφάνεια, κάποια κράτη μέλη έχουν εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή του εθνικού φορολογικού τους συστήματος στα συνεργατικά επιχειρηματικά μοντέλα και ορισμένα έχουν εξετάσει το ενδεχόμενο τροποποίησης της νομοθεσίας τους⁵⁴. Όσον αφορά τη φορολογία των εταιρειών, η Επιτροπή επεξεργάζεται μια γενική προσέγγιση για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής.

Παράλληλα, η συνεργατική οικονομία έχει δημιουργήσει νέες ευκαιρίες για την υποστήριξη των φορολογικών αρχών καθώς και των φορολογούμενων σε σχέση με τις φορολογικές τους υποχρεώσεις. Αυτό οφείλεται κυρίως στην αυξημένη ιχνηλασιμότητα που προσφέρει η διαμεσολάβηση των διαδικτυακών πλατφορμών. Σε πολλά κράτη μέλη ήδη συνάπτονται συμφωνίες με πλατφόρμες για την είσπραξη των φόρων. Για παράδειγμα στον τομέα των καταλυμάτων, οι πλατφόρμες διευκολύνουν την καταβολή των φόρων τουρισμού για λογαριασμό των παρόχων υπηρεσιών. Επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις οι φορολογικές αρχές αξιοποιούν την ιχνηλασιμότητα που παρέχουν οι διαδικτυακές πλατφόρμες για την είσπραξη φόρων από μεμονωμένους παρόχους.

Ένα παράδειγμα αγαστής συνεργασίας μεταξύ φορολογικών αρχών και συνεργατικών επιχειρήσεων έρχεται από την Εσθονία. Ο στόχος σε αυτήν την περίπτωση είναι η απλούστευση της διαδικασίας της φορολογικής δήλωσης για τους οδηγούς σε συνεργασία με πλατφόρμες συνεπιβατισμού. Η συνεργατική πλατφόρμα καταγράφει τις συναλλαγές μεταξύ του οδηγού και του πελάτη και στη συνέχεια διαβιβάζει στις αρχές μόνο τα στοιχεία που είναι συναφή για φορολογικούς σκοπούς. Οι αρχές με τη σειρά τους προ-συμπληρώνουν τα φορολογικά έντυπα του φορολογούμενου. Η κεντρική ιδέα είναι να δοθεί υποστήριξη στους φορολογούμενους ώστε να εκπληρώνουν τις φορολογικές τους υποχρεώσεις αποτελεσματικά και με ελάχιστη προσπάθεια.

Μείωση του διοικητικού φόρτου

⁵⁴ Το έγγραφο εργασίας που συνοδεύει την παρούσα ανακοίνωση παρέχει μια επισκόπηση των πρωτοβουλιών.

Τα καλύτερα μέτρα υποστήριξης της οικονομικής ανάπτυξης είναι εκείνα που ως στόχο έχουν να μειώσουν τον διοικητικό φόρτο για ιδιώτες και επιχειρήσεις χωρίς να εισάγουν διακρίσεις μεταξύ επιχειρηματικών μοντέλων. Για αυτόν τον σκοπό, η αποτελεσματική ανταλλαγή φορολογικής πληροφόρησης ανάμεσα σε πλατφόρμες, αρχές και παρόχους υπηρεσιών μπορεί να συμβάλει στη μείωση του κόστους. Η δημιουργία μοναδικών σημείων πρόσβασης και η ανάπτυξη διαδικτυακών μηχανισμών ανάδρασης μπορούν επίσης να δημιουργήσουν νέες ευκαιρίες για συνεργασίες και έλεγχο της συμμόρφωσης.

Ωστόσο, οι διαφορετικές προσεγγίσεις που ακολουθούν οι εθνικές φορολογικές αρχές για την αντιμετώπιση των πλατφορμών μπορεί να αυξήσει τον διοικητικό φόρτο για τις συνεργατικές δραστηριότητες. Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν διαφορετικές απόψεις σχετικά με το πεδίο επιχειρηματικών δραστηριοτήτων των πλατφορμών σε σχέση με τις υπηρεσίες που παρέχουν: τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για τη σύνδεση των δραστηριοτήτων τους με μια φορολογική δικαιοδοσία, η εργασιακή σχέση ανάμεσα στους παρόχους υπηρεσιών και τις πλατφόρμες καθώς και οι γενικές απαιτήσεις συμμόρφωσης και οι ελεγκτικές διαδικασίες.

Προς αυτήν την κατεύθυνση μπορεί να συμβάλει η εκπόνηση από κοινού συμφωνημένων προδιαγραφών για τη συνεκτική αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αποσαφηνίστηκαν στις προηγούμενες ενότητες της παρούσας ανακοίνωσης, καθώς και η αύξηση των διοικητικών διαδικασιών που πραγματοποιούνται διαδικτυακά.

Φόρος προστιθέμενης αξίας

Τα αγαθά και οι υπηρεσίες που παρέχονται από τις συνεργατικές πλατφόρμες και μέσω αυτών από τους χρήστες τους υπόκεινται κατά κανόνα σε ΦΠΑ. Ενδέχεται να ανακύψουν προβλήματα σχετικά με τον χαρακτηρισμό των συμμετεχόντων ως υποκείμενων στον φόρο, κυρίως όσον αφορά την αξιολόγηση των δραστηριοτήτων που ασκούν, ή σχετικά με την ύπαρξη άμεσης συσχέτισης μεταξύ της προμήθειας και της αμοιβής σε είδος (π.χ. στην περίπτωση ανταλλαγών όπου οι συμμετέχοντες συνεισφέρουν αγαθά ή υπηρεσίες σε μια κοινή «δεξαμενή» ως αντάλλαγμα για το δικαίωμα να επωφεληθούν από αυτήν).

Η Επιτροπή προετοιμάζει διάφορες πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της ικανότητας των φορολογικών διοικήσεων στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για τον ΦΠΑ⁵⁵. Περιλαμβάνονται η επέκταση και στην προμήθεια αγαθών του μοναδικού σημείου πρόσβασης για τον ΦΠΑ που ισχύει για τις ηλεκτρονικές υπηρεσίες, ξεκινώντας ένα πιλοτικό σχέδιο για τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των φορολογικών διοικήσεων, και η δημοσίευση ενός οδηγού για τη συνεργασία μεταξύ φορολογικών αρχών και επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στο ηλεκτρονικό εμπόριο.

Παροτρύνονται τα κράτη μέλη να διευκολύνουν και να βελτιώσουν την είσπραξη φόρων αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρουν οι συνεργατικές πλατφόρμες, καθώς αυτές ήδη καταγράφουν τις οικονομικές δραστηριότητες.

Οι συνεργατικές πλατφόρμες θα πρέπει να τηρούν προορατική στάση κατά τη συνεργασία τους με τις εθνικές φορολογικές αρχές, έχοντας ως στόχο τον καθορισμό παραμέτρων για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικών με φορολογικές υποχρεώσεις και διασφαλίζοντας παράλληλα τη συμμόρφωση με τη νομοθεσία για την προστασία των δικαιωμάτων προσωπικού χαρακτήρα με επιφύλαξη προς το καθεστώς ευθύνης μεσαζόντων της οδηγίας για το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Καλούνται τα κράτη μέλη να αξιολογήσουν τους φορολογικούς κανόνες τους για να

⁵⁵ COM(2016) 148 final, της 26.11.2015, Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με ένα σχέδιο δράσης για τον ΦΠΑ: Προς έναν ενιαίο χώρο ΦΠΑ στην ΕΕ - Η ώρα των αποφάσεων

δημιουργήσουν ισότιμους όρους ανταγωνισμού για επιχειρήσεις που παρέχουν τις ίδιες υπηρεσίες. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να συνεχίσουν τις προσπάθειες απλούστευσης που καταβάλλουν, αυξάνοντας τη διαφάνεια και εκδίδοντας ηλεκτρονικές κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή των φορολογικών κανόνων στα συνεργατικά επιχειρηματικά μοντέλα.

3. Έλεγχος

Η συνεργατική οικονομία καλύπτει πολλούς τομείς σε ένα ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Δεδομένου του δυναμικού και εξελικτικού χαρακτήρα της συνεργατικής οικονομίας, η Επιτροπή σκοπεύει να θεσπίσει ένα πλαίσιο ελέγχου που καλύπτει τόσο το εξελισσόμενο ρυθμιστικό περιβάλλον όσο και τις οικονομικές και επιχειρηματικές εξελίξεις. Στόχος του ελέγχου θα είναι η παρακολούθηση των τάσεων ως προς τις τιμές και την ποιότητα των υπηρεσιών καθώς και ο εντοπισμός πιθανών εμποδίων και προβλημάτων, κυρίως όταν αυτά οφείλονται σε αποκλίσεις στις εθνικές διατάξεις ή σε ρυθμιστικά κενά.

Τα εργαλεία ελέγχου θα περιλαμβάνουν:

1. Περιοδικές έρευνες σε καταναλωτές και επιχειρήσεις σχετικά με τη χρήση της συνεργατικής οικονομίας⁵⁶.
2. διαρκή καταγραφή των ρυθμιστικών εξελίξεων στα κράτη μέλη·
3. διάλογο με τα ενδιαφερόμενα μέρη στο πλαίσιο του φόρουμ της ενιαίας αγοράς, με τη διεξαγωγή φόρουμ δύο φορές τον χρόνο για την επί τόπου αξιολόγηση της ανάπτυξης του τομέα και τον εντοπισμό καλών πρακτικών·
4. σύνοψη των αποτελεσμάτων του ελέγχου της συνεργατικής οικονομίας που θα περιλαμβάνεται στον πίνακα αποτελεσμάτων της ενιαίας αγοράς.

Ο έλεγχος⁵⁷ θα συμβάλει επίσης στο υπό εξέλιξη έργο της Επιτροπής⁵⁸ για την ενιαία αγορά με στόχο τη διευκόλυνση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας. Λόγω του δυναμικού χαρακτήρα των επιχειρηματικών μοντέλων της συνεργατικής οικονομίας και της ταχείας ανάπτυξης των βασισμένων στα δεδομένα ψηφιακών τεχνολογιών, περαιτέρω θέματα πολιτικής μπορεί να προκύψουν από την εν εξέλιξη ή νέα συλλογή δεδομένων και έρευνα, και ίσως χρειαστεί να αντιμετωπιστούν. Συνεργατικές πλατφόρμες θα πρέπει να συνεργάζονται στενά με τις αρχές, περιλαμβανομένης της Επιτροπής, για να διευκολύνουν την πρόσβαση σε δεδομένα και στατιστικές πληροφορίες σύμφωνα με τη νομοθεσία για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Σε κάθε περίπτωση, ο έλεγχος και τα εργαλεία ελέγχου δεν εμποδίζουν την επιβολή από την Επιτροπή της ισχύουσας νομοθεσίας της ΕΕ σύμφωνα με τις αρχές που διατυπώνονται στην παρούσα ανακοίνωση.

4. Συμπέρασμα

Λόγω των σημαντικών οφελών που μπορούν να προσφέρουν τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα της συνεργατικής οικονομίας, η Ευρώπη και η ενιαία αγορά θα πρέπει να διακατέχονται από ανοικτό πνεύμα και να δεχτούν αυτές τις νέες ευκαιρίες. Η ΕΕ θα πρέπει να στηρίζει ενεργά τις ευκαιρίες καινοτομίας, ανταγωνιστικότητας και ανάπτυξης που προσφέρει ο εκσυγχρονισμός της οικονομίας. Ταυτόχρονα, είναι σημαντικό να διασφαλιστούν δίκαιοι όροι εργασίας και επαρκής και βιώσιμη κοινωνική προστασία. Για να συμβεί αυτό, επιχειρήσεις

⁵⁶ Επιπλέον, θα συγκεντρώνονται πληροφορίες από επίσημα στατιστικά στοιχεία και εκθέσεις τρίτων μερών.

⁵⁷ Τα βασικά στοιχεία θα πρέπει να συμπληρωθούν με δεδομένα και πληροφορίες από τρίτους, εκθέσεις, ενδεχόμενη ανάλυση δεδομένων και ιστοσυγκομιδή και επίσημες στατιστικές, στο βαθμό που οι πληροφορίες είναι διαθέσιμες.

⁵⁸ Οι υφιστάμενες και μελλοντικές δράσεις REFIT μπορεί επίσης να εντοπίσουν τομείς όπου χρειάζεται περαιτέρω παρέμβαση.

και πολίτες πρέπει να γνωρίζουν τους κανόνες στους οποίους υπόκεινται και τις υποχρεώσεις που έχουν, όπως αποσαφηνίζεται στην παρούσα ανακοίνωση καθώς και από κάθε κράτος μέλος σχετικά με την πραγματικότητα που επικρατεί σε αυτό. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να διασαφηνίσουν την εθνική τους κατάσταση κατά τον ίδιο τρόπο. Η Επιτροπή είναι διατεθειμένη να συνεργαστεί με τα κράτη μέλη και τις σχετικές αρχές για να προσφέρει την στήριξή της σε αυτή τη διαδικασία.

Η καθοδήγηση που παρέχεται μέσα από την παρούσα ανακοίνωση έχει ως στόχο να στηρίξει τους καταναλωτές, τις επιχειρήσεις και τις δημόσιες αρχές ώστε να αποκτήσουν εμπιστοσύνη για τη συμμετοχή τους στη συνεργατική οικονομία. Θα στηρίξει επίσης τα κράτη μέλη ώστε να εφαρμόζουν με συνέπεια το δίκαιο της ΕΕ στην ενιαία αγορά. Η Επιτροπή θα εξετάζει διαρκώς τις εξελίξεις στην ευρωπαϊκή συνεργατική οικονομία, θα συγκεντρώνει στατιστικά και άλλα στοιχεία και θα συνεργάζεται με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη προς αυτήν την κατεύθυνση. Η Επιτροπή προσβλέπει στην έναρξη διαλόγου με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη ώστε να διασφαλιστεί το καλύτερο δυνατό περιβάλλον για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις στη συνεργατική οικονομία.